

castigatione, et misericordiam in culpæ condonatione.

5. Ut ejus exemplo edocti cæteri, caverent occasiones lapsus, ac præsertim incautos feminarum aspectus.

4. Ut si quis lapsus fuerit, non desperet; sed cum Davide poenitendo resurgat. *Peccatum cum desperatione certa mors est*, inquit Aug. in Psalm. L. *Sicut (lapsus Davidis) cautus facit eos, qui non ceciderunt, sic desperatos esse non vult, qui ceciderunt*, ait S. doctor ibidem.

Mystice (quod novum et mirum est, inquit A Lapide) patres plerique adulterium Davidis interpretantur de Christo Ecclesiam Gentium sibi desponsante. Sed in hoc fallitur auctor citatus: siquidem patres in ipso Davidis adulterio allegoriam nequam constituunt.

Unde S. P. Aug. loco ab ipso a Lapide citato, scilicet lib. XXII cont. Faust. cap. 87 ita scribit: *Iste quidem David graviter scelerateque peccavit... verumtamen ille desiderabilis omnibus gentibus (Christus Dominus) adamavit Ecclesiam... se lavantem: id est mundantem se a sordibus seculi... eamque sibi perpetuo connubio copulavit*. Ubi S. doctor in allegoria spectat Davidem, non tam ut initio adulterantem cum Bethsabee, quam ut postea eam sibi copulantem matrimonio; sic enim representavit Christum desponsantem sibi Ecclesiam ex Gentibus.

S. Ambros. autem dum lib. III in Lucam ait: *Mysterium in figura, peccatum in historia, culpa per hominem, sacramentum per Verbum*, conformiter ad Augustinum intelligi potest.

Sed nec ista S. Gregorii verba ex lib. III Moral. cap. 21 ab A Lapide pariter adducta: *David est Christus, Bethsabee est Lex vetus, quam Christus ab Uria, id est a Judæis abstulit, sibi que conjunxit, quia se per illam prædicari declaravit, mysterium aut allegoriam in ipso adulterio Davidis constituunt*.

CAPUT XII.

Nathan propheta mittitur a Deo ad Davidem, qui sub parabola oviculæ, per divitem pauperi sublata, et ad epulum datæ, regi enormitatem facti sui ab oculis ponit. Ille culpam agnoscit et veniam obtinet, pœnis tamen acerbis plectendus; mortuo mox puero ex adulterio concepto, cui vitam stendo et jejunando David frustra flagitaverat, ex Bethsabee nascitur Salomon. Expugnatur urbs regia Rabba, et diruitur, atque in Ammonitas atrociter sævitur.

QUÆSTIO PRIMA. — AN MANSERIT DAVID IN SUIS PECCATIS USQUE AD CORREPTIONEM NATHAN PROPHETÆ.

Vers. 1: *Misit ergo Dominus Nathan ad David*. Gaspar Sanctius in hunc locum ita scribit: Multi jam fuerant exacti dies, neque tamen mens Davidi antiqua redierat, quam immoderatus carnis affectus eripuerat. Jam enim natus erat puer, furtiva venere et adulterino concubitu conceptus, ut constat ex sine precedentis capitis, et quia Nathan hoc loco mortem

puero ex adulterio nato minatus fuerat. Quare, inquit, necesse est, in peccato Davidem novem saltem mensibus hæsisse. Idem sentit A Lapide in hunc locum.

R. et dico: Quod vir secundum eor Dei integro novem mensium spatio, quasi Dei sui oblitus, nullum de tam gravibus criminibus eliciisset dolorem, nullum edidisset singultum, non apparet credibile.

Quia in isto viro, inquit S. P. Aug. lib. III de doct. Christ. cap. 22, *immoderate hujus libidinis non permansio, sed transitus fuit; propterea etiam ab argente propheta ille illicitus appetitus hospes vocatus est: Non enim dixit, eum regi suo, sed hospiti suo, vicini pauperis ovem ad epulandum eripuisse*. Item auctor Serm. 58 de Temp. ait: *Pœnitentiam agere (David) mortifera securitate non distulit*. Mortifera plane fuisset securitas, et libidinis non transitus, sed permansio, si novem mensium spatio, nec remordentis conscientie stimulo, nec poenitentis animi dolore fuisset compunctus.

Quod interea securus voluptatibus eum Bethsabee indulgeret, gratis asserit A Lapide. Nam præced. cap. 27 dicitur, quod transacto luctu miserit David, et introduxerit eam in domum suam, et facta sit ei uxor. Porro septem dies, aut paulo plus eam luxisse maritum, existimat Abulensis Quæst. 21 in cap. 11. Et revera, ut proles illegitime concepta, putaretur ex legitimo Davidis thoro procreata, non conveniebat conjugium procrastinare. Cum itaque mox facta sit ejus legitima uxor, non erat amplius, cur voluptatibus indulgeret, sed juxta matrimonii leges cum ea viveret.

Et quamvis infra 2. 13, dum dixit David ad Nathan: *Peccavi Domino*, subjunxerit propheta: *Transtulit quoque Dominus peccatum tuum*; inde non sequitur, quod usque ad illud tempus manserit in affectu peccati: imo quamvis diu ante reatus culpæ ei fuisset dimissus, verba Scripturæ veritatem sortirentur. Et fuisset equidem ratio mittendi ad illum Nathan prophetam, ut disceret sententiam damnationis suæ; quemadmodum loquitur August. loco citato de Doct. Christ.; nempe ut sciret quas pœnas esset promeritus, et, apprehensa enormitate scelerum suorum, condignam satisfactionem per opera poenitentiae præstaret.

Fatendum tamen, quod Aug. ibidem censeat, eum diluisse peccatum post admonitionem prophetæ. Sic enim loquitur S. doctor: *Commotus David, occidit eum jussit (qui oviculam abstulerat) et quadruplicari ovem pauperi, ut se nesciens condemnaret, qui peccaverat sciens. Quod cum ei manifestatum esset, et divinitus denunciata vindicta, diluit poenitendo peccatum*. Sed cum eo consistit, quod præxie doluerit; quamvis non sufficienter pro scelerum magnitudine, et usque ad peccati remissionem.

P. an Nathan propheta sit diversus ab illo Nathan, qui Lucae III ponitur in genealogia Christi.

R. Affirmative: nam Nathan, qui ponitur in genealogia Christi, fuit filius Davidis ex Bethsabee, ut

liquet I Paralip. III 5. Jam autem ex decursu hujus eap. satis clare eruitur, quod eo tempore, quo David per Nathan prophetam correptus fuit, nullus quatuor filiorum Bethsabee, de quibus agitur loco citato Paralip. natus fuerit; ergo Nathan propheta certo est diversus ab illo Nathan, de quo agitur Lucae III.

Dices: S. P. Aug. agens de progenitoribus Christi, lib. II de consensu Evangelistarum cap. 4, ita scribit: *Matthæus ab ipso David per Salomonem descendit, in cujus matre ille peccavit: Lucas vero ad ipsum David per Nathan ascendit, per quem prophetam Deus peccatum illius expiavit*. Item serm. 65 de Diversis, cap. 21, dicit: *Iste ascendit per Nathan, alterum filium ejusdem David, per quem a peccato purgatus est*. Leginus enim quod Nathan ad eum missus est, ut eum redargueret. Ergo videtur Aug. docere, quod iste Nathan, qui Davidem redarguit, fuerit filius Davidis.

R. Neg. conseq. Nam 2. per quem intligi debet per cujus nominis prophetam: ipse enim mentem suam sic explicat pro priori loco lib. II Retract. c. 16 dicens: *Ubi dixi: Lucas vero ad ipsum David per Nathan ascendit, per quem prophetam Deus peccatum illius expiavit, per cujus nominis prophetam dicere debui, ne putaretur idem fuisse homo, cum alter fuerit*. Et lib. I Retract. cap. 26: *Quod dixi: Iste ascendit, etc., non sic accipiendum est, tanquam ipse fuerit Nathan propheta, qui filius David: quia nec hoc dictum est, quia ipse propheta missus erat, sed dictum est, quia Nathan propheta missus erat, ut mysterium non in eodem homine, sed in eodem nomine intelligatur*.

QUÆSTIO II. — QUAM CRUELITER DAVID AMMONITAS VICTOS TRACTAVERIT, ET AN IN EO PECCAVERIT.

Interposito peccato Davidis, ejusque correptione et poenitentia, hic revertitur Scriptura ad complendam historiam cap. X inchoatam, de expugnatione filiorum Ammon, qui legatos a Davide missos ignominiose tractaverant.

Vers. 26: *Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon*. Cum hæc esset civitas principalis et regia, intra eam sese collocarant rex Ammonitarum, ejusque bellatores. *Et expugnabat urbem regiam*, id est, acriter oppugnabat et expugnare satagebat: nam postea 2. 29 a Davide expugnata est.

Vers. 27: *Misitque Joab nuntios ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath*. Hanc urbem D. Hieron. in locis Hebraicis dicit suo tempore appellatam fuisse Philadelphiam. *Et capienda est urbs aquarum*. LXX Interp. habet: *Et cepi urbem aquarum*. Similiter Chaldaeus utitur præterito: *Inivi bellum in Rabbath, et etiam subegi urbem regiam*. Item Versio hebraica Pagnini et Ariæ habet: *Cepi*. Hinc arbitrantur Cajetanus et Serarius, urbis Rabbath duas fuisse partes, unam interiorem, alteram exteriorem, quæ dicta sit *urbs aquarum*, quam cepit Joab, sed interiorem capiendam reservaverit Davidi.

Attamen, quia Vulgata latina utitur futuro, dicendum videtur, totam urbem capiendam reservasse Davidi; sed quia Joab tam arcta obsidione eam

eousque adegerat, ut in proximo esset capienda, dicere poterat, se eam cepisse; et sic intellige hebræa, chaldaea, et græca.

Hinc urbs aquarum non est alia, quam Rabbath, ut volunt Menochius et A Lapide, et colligitur ex Josepho, Lyrano, Hugone cardinale, et aliis. Dicta autem est *urbs aquarum*, quia circa eam erant aquæ et paludes, in quibus confidebant incolæ, ut putat Lyranus; vel quia torrens *Jaboc* eam circumfluebat, ut tradunt Serarius et Adrichomius.

2. 30: *Et tulit (David, postquam cepisset urbem) diadema regis eorum de capite ejus, pondus auri talentum, habens gemmas pretiosissimas*. Lib. I Paralip., cap. XX, 2 dicitur: *Tulit autem David coronam Melchom de capite ejus... fecitque sibi inde diadema*. Vox autem hebræa *melchom* ambigua est. Lyranus intelligit idolum ipsorum, quod vocabatur *Melchom*, et significat idem ac *rex ipsorum*. Ammonitæ autem idolum illud tanquam regem venerabantur; et ideo videtur hic dici, quod fuerit diadema regis eorum.

Non peccavit autem David, quamvis ex corona sibi diadema confecerit: quia lex Deuter., VII, ubi dicitur: *Sculptilia eorum (gentilium) igne combures, et non concupisces aurum et argentum, de quibus facta sunt*, tantum agit de materia, ex qua idola facta erant, non autem de ornamentis, ex quibus non tam facile, quam ex ipso idolo oriri poterat occasio seu periculum committendi idololatriam, etc.

Porro cum talentum Hebræorum contineat libras 125, quale pondus nemo facile patitur capiti suo imponi: dicendum videtur, quod David tantummodo partem istius talenti impenderit coronæ suæ. Unde dum hic 2. 30 dicitur, quod diadema Melchom fuerit impositum super caput David, intelligi debet, quod David illud quidem imposuerit capiti suo, dum jam mutatum, et in aliam formam pondusque redactum erat, sed residuum talenti in alios, v. g., templi edificandi, usus deputaverit.

2. 31: *Populum quoque ejus adducens serravit, et circumegit super eos ferrata carpenta: quæ scilicet rotis ferreis et dentatis, ad frumentum e spicis excutendum, instructa erant*. Lib. I Paralip., cap. XX, 5, additur: *Ita ut dissecarentur et contererentur*. In quem locum Tirinus putat, probabilius dici, in tam crudeli et horrendo supplicio inferendo, gravissime peccasse Davidem; cumque existimet id factum a Davide eo tempore, quo adhuc hærebat in luto adulterii et homicidii, dicit mirum non esse, si tam crudelia patrarit.

Verumtamen eum hic non peccasse, rectius sustinet Abulensis: nam Ammonitæ sic juste puniri poterunt.

1. Ob pervicaciam, in qua, prostratis bino prælio Syris, in auxilium contra Davidem vocatis, persistebant obstinati, nec satisfactionem offerebant.

2. Ob gravissimas Davidis legatis illatas injurias. Illi siquidem legatorum vestes dissecuerant, barbam mediam caputque integrum contumeliose raserant, ut patet I Paralip., XIX, 4. Quod cum tanti regis legatis fecissent, illique non nisi pacis et honoris gratia

missi fuissent: merito corpora eorum discindi, rostrisque et serris lacerari potuerunt, etc.

Nec est quod Tirinus dicat, hoc crimen ad solum regem et aulicos ac consiliarios spectasse, non item ad omnes reliquas urbes filiorum Ammon, quas tamen eodem supplicii genere involvit David.

Enimvero cum Lyrano et Dionys. Carthus. responderi potest, hæc supplicia non toti populo, sed aliquibus de singulis civitatibus illata fuisse; iis scilicet qui auctores fautoresque fuerant injuriæ et contumeliæ Davidis legatis illatæ. Etenim quod ista supplicia toti populo illata non fuerint, inde liquet, quod David non occiderit Sobi, fratrem Hanon regis Ammonitarum: ille, ut habetur infra, cap. XVII, 27, Davidi fugienti a facie Absalom obtulit *stratoria et tapetia, frumentum et hordeum*, etc. Ergo David illi pepercerat, et forte notabile beneficium contulerat.

Dices: Licet plurimi Ammonitæ rei forent, et mortem promeriti fuissent; tamen supplicium, ipsis illatum fuit nimis crudele: ergo non videtur David ab omni peccato excusari posse.

R. Neg. ant. Nam illo tempore rei plectebantur crudeliori morte, quam nunc, quia pertinacior erat tunc hominum malitia. Unde tunc alios lapidibus necabant, alios in cruce vel patibulo suspensos permittebant fame et doloribus mori usque ad vesperam; quod si mortui non fuissent ante vesperam, illos verberibus, sive ossium fractione tandem occidebant, ut patet ex historia passionis Christi.

Cap. XIII narratur quomodo Amnon, primogenitus Davidis, vim intulerit Thamar sorori suæ, atque ab Absalomo fratre Thamar invitatus ad convivium, in vindictam incestuosæ ac violentæ deflorationis occisus sit. Absalom vero profugit ad regem Gessur, avum suum maternum, apud quem triennale exilium sustinuit.

P. quomodo Thamar fratri suo Amnon, insano amore furenti, γ . 13, dixerit: *Loquere ad regem, et non negabit me tibi*, scilicet dare uxorem; cum ejusmodi conjugium esset illicitum? Siquidem Levit. XVIII prohibetur conjugium fratris cum sorore, sive ex patre, sive ex matre. Dicitur enim ibidem γ . 9: *Turpitudinem sororis tuæ ex patre, sive ex matre, quæ domi vel foris genita est, non revelabis*.

R. quod vel ignara legis ita loquatur puella Thamar, vel ut spe et promissione nuptiarum eludat fratrem, et præsens stupri periculum evadat.

Pro prima parte adducit Tirinus ex Abulensi et Cajetano, quod Thamar esset ex matre gentili, nempe ex filia regis Gessur; ubi ejusmodi connubia inter fratrem et sororem ex diversa matre non censebantur illegitima: atque hinc ignara legis judicæ putaverit simplex puella etiam Hebræis id licere.

Verum cum supra cap. III dictum sit, quod illa mulier gentilis ad judaismum conversa sit, dum eam David duxit uxorem, et etiam aliunde certum sit, quod Thamar in religione judicæ educata sit: ideo secunda responsio præferenda est; et dicendum quod non quidem ignara legis, sed dolo processerit, ut hoc

prætextu saltem effugeret præsentem vim, quam moliebatur frater ei inferre.

CAPUT XIV.

Joab Thecutiæ mulieris blandiloquentia et composito sermone impetrat a Davide reditum Absalomo in Jerusalem; sed redux integro biennio ad patris conspectum non admittitur Absalom; cujus pulchritudinem, cæsariem et prolem Scriptura describit. Incensa ex mandato Absalomi messe Joab, hic eum ad Davidis osculum admitti procurat.

NONNULLA RESOLVUNTUR.

Petes 1. an illud, quod γ . 6 et seq. narrat mulier Thecutis de duobus filiis rixantibus in agro, sit vera historia, an vero mera parabola.

R. Meram esse parabolam: nam ex γ . 2 constat, quod Joab mulieri suaserit, ut simularet luctum, et γ . 19 ipsamet fatetur, Joab omnia verba hæc possuisse sibi in os, ut verteret *figuram sermonis hujus*. Non esset autem locutio figuralis, sed rei gestæ narratio, si ista omnia, quæ hic narrantur, vere filiis ejus contigissent.

Itaque parabolice introducuntur cognati ex parte mariti hujus mulieris, qui, occiso filio superstiti, futuri erant hæredes, insurgentes contra viduam, non zelo justitiæ, sed amore hæreditatis.

Porro Joab ideo usus est parabola, ut, postquam David judicasset servandum esse filium mulieris Thecutiæ, qui occiderat fratrem, ex hac lata a se sententia animadverteret, servandum quoque esse Absalomum, qui fratrem Amnonem occiderat.

P. 2. an sententia Davidis, qua γ . 8 et 11 absolvit filium mulieris, fuerit justa.

Ratio dubitandi est, quod lex divina jubet homicidam occidi, multoque magis fratricidam, qualis erat hic filius superstes. Interim hoc non obstante,

R. sententiam Davidis fuisse justam: nam lex divina quidem jubebat homicidam occidi; sed illum solum cujus delictum in judicio per testes poterat probari: siquidem Deuter., XVII, 6, dicitur: *In ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur, uno contra se dicente testimonium*. Debebat ergo duobus saltem testibus convinci. In casu autem de quo hic agitur, fratricidium erat secreto commissum: ergo filius superstes juridice damnari non poterat; sed res erat relinquenda divino judicio. Ita Vatablus cum aliis.

Præterea lex jubebat occidi homicidam voluntarium, non vero illum, qui *fortuito et absque odio et inimicitia* (ut dicitur Numer., XXXV, 22) puta necessitate se defendendi, aliquem occiderat: nam ibidem γ . 11 decernuntur urbes refugii in favorem eorum, qui *nolentes sanguinem fuderint*. Talis autem censeri poterat filius mulieris superstes.

Et quamvis fratricidium ab Absalomo commissum, esset evidens, et etiam ipse per fugam suam satis agnosceret cædem a se patratam; tamen David quod ei licite et sapienter pepercit, ne rex Gessur

CAPUT XV.

post mortem Davidis turbaret regnum Israel, ob suum nepotem Absalom.

P. 3. an illud, quod γ . 26 dicitur de cæsarie Absalomi, sit intelligendum de pretio an de pondere.

R. Verisimilius intelligendum esse de pretio; nam ibidem dicitur: *Quando tondebat capillum (semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum cæsaries) ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis*. Siclus autem ponderabat quatuor drachmas, hoc est, dimidiam unciam: ducenti ergo sicli ponderabant centum uncias, quæ conficiunt octo libras cum quatuor uncias, computando libram quamlibet ad duodecim uncias. Jamvero cum prodigiosum omnino et ridiculum sit, tantum æstimare ponderis inesse hominis capillis, anniversaria tonsione, quantum non haberent duo ovium aut caprarum vellera, inquit Gaspar Sanctius, nempe octo libras romanas cum triente, ut computat Tirinus: hinc cum illis auctoribus dicendum videtur, non agi hic de pondere, ut putant Lyranus et A Lapide, sed sermonem esse de pretio; ita videlicet ut ducentis siclis ponderarentur, id est, venales appenderentur pretio ducentorum siclorum capilli tam venusti.

Dices 1, cum Lyrano: Non est verisimile quod filius regis divenderet capillitium suum, idque ad ornatum mulierum: ergo hic non agitur de pretio, sed de pondere.

R. Cum Tirino et aliis concedendo ant., nempe non esse verisimile, Absalomum regis tanti filium, quæstum ex capillis suis quæsisisse: sed videtur dicendum, quod eos tonsori vel alteri dono daret, qui deinde pretium memoratum a puellis Jerosolymitanis, flavos illos et rutilos capillos in sui capitis adscititium ornatum magna contentione ambientibus, facillime extorquebat. Unde cum Menochio dici potest, quod *ponderabat* non referatur ad Absalomum, sed ad illum qui ejus capillos vendere volebat.

Dices 2, cum A Lapide: Hoc pondus comæ mirum videri non debet; tum quia illud ut rem raram ac novam hic recenset Scriptura; tum quia erat pondus comæ totius anni: coma autem Absalomi erat densa, gravis et crebra, quæ toto anno succrescens, facile in fine ponderabat octo libras.

R. quod, cum capillorum pondus respective sit valde leve, debuisset coma enormiter esse magna et densa, ut octo libras ponderaret; et magis fuisset ipsi ad turpitudinem quam ad pulchritudinem, dum apparuisset quasi totus crinitus.

Inst. cum eodem: Ista sententia, quæ pro pondere substituit pretium, videtur vim facere et torquere verba Scripturæ: nam vox hebraica *Sakal* non significat *appretiatur* vel *vendebatur*, sed *ponderabat*, quemadmodum vertit interpres latinus, item LXX et Chaldaeus ac alii passim.

R. Quod, qui pretium aut mercedem appendit, etiam vere dicatur rem ponderare. Unde nulla est hic violenta explicatio. Insuper ut de pretio Scriptura intelligatur, necessitas urgere videtur.

Absalom sollicitat corda virorum Israel, conciliatoque sibi favore populi, adversus patrem conjurat in Hebron. Hinc David cum suis fugit ex urbe Jerosolymitana, ad quam remittit sacerdotes cum arca. Item remittit Chusai, ut dissipet consilium Achitophel.

QUESTIO PRIMA. — UNDENAM COMPUTANDI SINT 40 ANNI POST QUOS DICITUR ABSALOM CONJURASSE CONTRA PATREM.

Vers 7: *Post quadraginta autem annos dixit Absalom ad regem David: Vadam, et reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron*. Difficultas et obscuritas hic est, undenam horum 40 annorum deducendum sit initium. Itaque

Recte observavit noster Paludanus in sua Chronologia sacra, tract. 2, cap. 8, differentiam inter codices aliquos antiquos, et lectionem Vulgatam circa numerum annorum, quibus significatur tempus conjugationis Absalom. Nonnulli codices loco *quadraginta* habent *quatuor*; et ita superioribus seculis legerunt Hugo cardinalis; item Abulensis q. 11, ubi opponit se Lyrano, fatenti aliquos codices quidem habere *post quadraginta annos*, sed legendum *post quatuor*. Dicit itaque Abulensis, cum in hebræo ponatur *arba* pro *quatuor*, et *arbaim* pro *quadraginta*, hinc facile potuisse aliquam corruptionem fieri. Addit tamen in fine quætionis: Si autem velimus tenere *quadraginta*, securius est.

Lectionem illam, quæ habet *post quatuor*, sua non destitui probabilitate testatur Franciscus Lucas in correctionibus biblicis ad hoc cap. XV. Etiam Dionys. Carthus. legit *quatuor*, quamvis tandem approbet lectionem communem, seu Vulgatam.

Illi autem qui legunt *post quatuor*, dicunt, hos quatuor annos esse computandos, vel a reditu Absalom ab exilio, vel ab eo tempore, quo post biennium a reditu admissus est ad conspectum patris.

Interim Biblia romana, sub Clemente VIII edita, item hebræa, chaldaea, et LXX Interp. habent: *Post quadraginta annos*, sive: *A fine quadraginta annorum*.

Neque hebræa aliter explicari possunt, cum habeant *arbaim*, quod sine dubio non *quatuor* sed *quadraginta* significat. Unde jam communiter omnes cum vulgatis codicibus legunt: *Quadraginta*. Itaque insistendo huic lectioni

R. et dico cum nostro Paludano: Hi quadraginta anni computandi sunt a prima unctione Davidis in regem, facta a Samuele I Reg. XVI, 13.

Et ratio hujus resolutionis est, quod, cum hic rex magno in honore fuerit, dies ille, quo a Samuele solemni atque legitima ceremonia designatus est, verisimiliter observatus sit. Sane in Natali Salvatoris nostri a die, quo David in regem unctus fuit, tanquam a re maxime nota ac celebri, anni numerantur, qui usque ad Christum natum intercesserunt. Dicitur enim in Martyrologio romano: Ab unctione David in regem anno 1032, natum esse Christum.

Porro cum David inunctus sit in regem a Samuele

dum erat circiter viginti annorum : hinc sequitur, quo circiter sexagesimum ageret annum, quando contra eum conspirabat Absalom. Interim resolutio ante data potissimum probari potest ex refutatione aliarum sententiarum. Unde sit

QUÆSTIO II. — QUOMODO REFUTARI QUEANT ALIORUM OPINIONES CIRCA TEMPUS, QUO SIGNATUR CONSPIRATIO ABSALOMI.

Auctor libri de Tradit. hebraicis in lib. Reg. inter opera S. Hieron. computat præfatos 40 annos ab eo tempore, quo Saül I Reg. XXII, §. 18 interfecit Achimelech pontificem et 85 sacerdotes. Et hanc opinionem sequitur Lyranus, citatque pro ea Rabanum et Angelomum.

Ratio eorum est, quod hæc persecutio mota sit contra Davidem in ultionem peccati, quo David tunc sacerdotes fessellit, et tantæ cædis causa fuit. Sed id improbabile est, inquit Estius; certum enim est ex prædicatione Nathan prophetæ, supra cap. XII, hæc Davidi evenisse propter adulterium, et homicidium Uriæ. Dicitur enim ibidem: §. 10 et 11, *Non recedet gladius de domo tua... eo quod... tuleris uxorem Uriæ... Itaque hæc dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, etc.*

Præterea, ut observat Paulus Burgensis, qui præfatam opinionem refutat, quamvis David dedisset occasionem occisionis sacerdotum, non tamen hæc ei culpabiliter attribuenda est, nec illius proprie causa fuit David; ergo non fuit ratio, cur ideo Deus permitteret hanc conjugationem excitari contra Davidem.

Ut omittantur difficultates, quas patitur hæc opinio in deducenda chronologia horum 40 annorum usque ad conjugationem Absalom, inquit Paludanus, non potest assignari aliqua probabilis ratio, cur aram seu tempus hujus conjugationis Scriptura vellet enumerare ab illa sacerdotum interfectione.

2. Rabbi Salomon, apud Lyranum, exordium istorum 40 annorum desumit ab eo tempore, quo populus petierat sibi dari regem, I Reg. VIII; ut hac rebellionem, quæ erat mala, Scriptura ad memoriam reduceret dictum Samuelis, quo petitio ista populi non esset ad bonum.

Sed hanc rationem merito rejicit Abulensis, quæst. 12, eo quod hæc petitio regis nihil faciat ad propositum de rebellionem Absalom contra David; et alioquin peccata, etiam ante diluvium commissa, possent afferri, cum hæc sint mala, inquit ille.

3. Gaspar Sanctius inhærens cuidam principio de annis Saül, scilicet quod hic tantum duobus annis regnaverit, hos 40 annos etiam computat ab eo tempore, quo respublica Hebræorum cœpit administrari per reges. Ab eodem pariter tempore computat Tirinus. Solum enim calculus annorum, inquit, inchoari ab aliqua magna et notabili reipublicæ mutatione. Unde Scriptura, more chronologorum, aram variat juxta variationem regnorum, et diversam originem eorumdem.

Attamen quod nec hæc opinio subsistat, inde liquet, quod ratio a Tirino allata potius probet, præfatos 40

computandos esse a prima unctione Davidis, sicut quæst. præced. dictum est; nam tunc magna, et notabilis reipublicæ mutatio facta est: siquidem tunc scidit Deus regnum Israel a Saül, et dedit illud Davidi. Præterea ex ista opinione sequitur, rebellionem Absalom contra Davidem suscitatum fuisse anno 68 vitæ ejus, et 38 regni; id est biennio ante mortem ejus.

Consequentia patet: quia si Saül non regnaverit nisi duobus annis, ut volunt Sanctius et Tirinus, David erat annorum 28 in principio regni Saülis; quandoquidem eo moriente fuerit annorum 30. Erat ergo post 40 annos, annorum 68. Atqui hoc non videtur posse admitti: nam hujus consequentis falsitas ex eo liquet, quod Scriptura Davidis, post hanc filii sui rebellionem, attribuat plures vitæ annos, quam duos.

Patet hoc 1, quia infra cap. XXI, 1 dicitur: *Facta est quoque fames in diebus David tribus annis jugiter.* Et postea cap. XXIV jussit David numerari populum, quæ numeratio duravit novem menses, et viginti dies, ibidem §. 8. De hac numeratione etiam agitur I Paralip. XXI, ubi etiam fit mentio de ira Dei, et pœna hinc subsequuta. Post quæ ibidem cap. XXII, 1, 2 et 3 refertur David præparasse omnia necessaria ad adificationem templi: adeoque insinuat, Davidem aliquo notabili tempore post enumerationem populi supervivisse; quot annis, non constat.

Patet 2, quod dicta rebellio non incidit sub finem vitæ Davidis, sive anno 68: quia ex III Reg. I, 1 constat, Davidem circa extrema vitæ tempora fuisse omnino viribus exhaustum, et ita colore destitutum, ut vestium operimento non posset caleferi; et tamen tempore hujus rebellionis erat adhuc fortis, vegetus, et bello aptus; ut colligitur infra ex cap. XVIII, 2: imo et longe post, cap. XXI, 17.

Conatur huic rationi occurrere Sanctius, dicens, etiam trienniali spatio magnam mutationem fieri in ætate jam deflexa, ut quotidiana experientia docet. Sed etiam experientia docet, quod illa mutatio non nisi rarissime fiat, et fere nunquam, nisi occasione apoplexiæ, aut similis accidentis.

Cap. XVI. Siba occurrit Davidi fugienti, cibos offerens, suoque domino Miphibosetho, §. 3, graviter detrahens, omnia bona ejus accipit a Davide. Peccavit autem David, dum §. 4 temere et præcipitanter Miphibosethum innocentem et inauditum bonis spoliavit, eaque in servum ejus maledicum transtulit. Nam etiamsi verum fuisset, quod de hero suo dicebat Siba; non erat tamen Miphiboseth velut ingratus condemnandus, antequam audiretur, vel antequam veritas aliunde satis declararetur.

Atque hinc videtur providentia divina justo suo judicio permisisse, ut hæc Davidis injustitia, quam favendo servo maledico commiserat, injuria per alium servum inferenda puniretur; nimirum ut Semei illi malediceret. Quo sensu autem §. 10 dixerit David, Dominum præcepisse Semei, ut sibi malediceret, petendum est ex theologia, ubi ostenditur, quod Deus non sit auctor peccati.

Cap. XVII. Consilium Achitophel de obruendo statim Davide, dextre subvertit Chusai: quare Jaqueo se suspendit Achitophel. David Jordanem transit cum suis, eique per tres amicos de copiosa providetur annonæ.

Cap. XVIII. David confligit cum copiis Absalomi easque posternit. Victus Absalom fugit, et condensæ quereui capillis innectitur, ac pendulus a Joab confoditur; sed a Davide amare desertur, ut liquet ex §. 33, ubi gemebundus ita loquitur: *Fili mi Absalom, Absalom fili mi: quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Absalom fili mi, fili mi Absalom?* Flevit autem David mortem non tam præsentem, quam æternam Absalomi, eo quod in flagranti delicto parricidii occisus foret. Unde de hoc Davidis luctu S. P. Aug. lib. III de Doctr. christi. cap. XXI ita scribit: *Non orbitatem doluit in ejus (Absalomi) interitu; sed quia noverat, in quas penas tam impie adultera et parricidalis anima raperetur.*

Locus, in quo prælium commissum fuit, vocabatur saltus Ephraim, ut patet ex §. 6. Erat autem hic saltus in tribu Gad trans Jordanem. Quare, unde dictus sit saltus Ephraim, incertum est: nam variae desuper sunt interpretum opiniones. Verisimilius autem ita appellatus est ab insigni clade, quam ibidem retulerunt Ephraimitæ, rebellantes contra Jephthe, Judic. XI. Hæc enim ratio videtur sufficiens, ut saltus, qui plurimorum Ephraimitarum sanguine maduit, deinceps eorum nomine appellaretur.

CAPUT XIX.

David reducitur cum triumpho in Jerusalem: Semei veniam deprecanti ignoscit; Miphibosetho se excusanti dimidiam bonorum partem restituit, reliquam servo ejus relinquens.

QUÆSTIO UNICA. — QUOMODO DAVID NON VIOLAVERIT JURAMENTUM, QUO PROMISIT SEMEI QUOD NON OCCIDERETUR, CUM JUSSERIT EUM PLECTI PER SALOMONEM.

Semei prostratus coram rege, §. 19, dixit ad eum: *Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem... §. 20: Agnosco enim servus tuus peccatum meum: et idcirco hodie primus veni de omni domo Joseph.* Per domum Joseph hic videtur intelligi domus Ephraim, Benjamin, et Manasse. Hæ enim unum habebant vexillum, unamque aciem in castris duodecim tribuum, ut patet ex cap. II lib. Numer. Nam alioqui Semei oriundus erat ex tribu Benjamin, non ex Ephraim vel Joseph, ut liquet supra ex cap. XVI, 5.

§. 23: *Et ait rex Semei: Non morieris. Juravitque ei. Quid juravit, nisi quod præcessit: Non morieris? Hoc ergo, ut apparet, jurejurando firmavit, inquit Estius. Sed difficultas est, quomodo hoc juramentum David non violaverit, dum moriturus præcepit Salomoni III Reg. II, 9: *Tu noli pati eum esse innoxium.**

Tirinus ad illa verba: *Non morieris, dicit supplementum esse hoc die, aut manu mea, aut quamdiu vivam; adeoque non obstante hoc promisso, et juramento, potuisse David præscribere Salomoni, ne pateretur*

eum esse innoxium. Hanc explicationem etiam dant Abulensis q. 26, Sanctius, et alii.

Unde etiam A Lapide dicit Davidem respexisse ad Abisai, qui illico volebat occidi maledicum Semei: hinc illum retundens ait: *Ergone hodie interficietur vir in Israel?* Ex quo colligit, quod fidem Semei datam non fefellerit David, quia poterat gratiam veniamque datam pro lubitu limitare. Item III Reg. II, 8, dicit: *Quia descendit mihi in occursum... juravi ei per Dominum, dicens: Non te interficiam gladio.* Ubi videtur insinuare, se jurasse, quod ipsemet non interficeret eum. Ita resolvunt auctores citati. Dicitur ergo consequenter, quod, salvo suo juramento, potuerit illum interficere ipsemet sua lancea, aut alio instrumento distincto a gladio. Itaque

Contra hoc militat, quod qui jurat alicui, quod non sit ipsum occisurus, non solum teneatur ipsum non occidere manu propria; sed etiam teneatur abstinere ab omni mandato, consilio, aut medio influente in mortem illius. David autem absolute supplicanti dixerat: *Non morieris; nec legitur externe restrinxisse, aut limitasse ad illum diem, locum, personam, aut instrumentum.* Mentaliter autem sic restringere erat illicitum.

Quocirca dicit S. Aug. Epist. 124: *Illud sane rectissime dici non ambigo, non secundum verbum jurantis, sed secundum expectationem illius, cui juratur, quam novit ille, qui jurat, fidem jurationis impleri... Unde perjuri sunt, qui servatis verbis expectationem eorum, quibus juratum est, deceperunt.*

Nec sufficit cum Abulensi dicere, verba juramenti referenda quidem esse ad communem intelligentiam, quando quispiam convenit cum aliquo super re aliqua, et juramentum additur, ne decipiatur; sed dum res tota est posita in potestate alterius, ut hic liberum erat Davidi occidere Semei, tunc possit aliquis interpretari juramentum suum qualiter voluerit. Enimvero sequeretur in promissione liberali, etiam juramento firmata, licitam esse similem interpretationem, et limitationem; quod tamen falsum est.

Dicendum ergo potius videtur, quod David juraverit, Semei non moriturum, scilicet pro ea causa, quod regi maledixisset. Sed quia erat homo seditiosus, monuit David filium suum, ut contra hoc poneret cautelam, dicens III Reg. II, 9: *Tu noli pati eum esse innoxium, id est impunitum, sed puni eo modo, quo juste puniri poterit. Vir autem sapiens es, ut scias quæ facias ei.* Quasi dicat: Non quidem potest ideo occidi, quia mihi maledixit; sed potest aliqua alia pœna mulctari, et facile invenies in eo occasionem aliquam, cum sit homo seditiosus.

Unde Salomon inhibuit ei, sub pœna mortis, ne exiret Jerusalem, præcludendo ei viam faciendi conspirationes; et propter transgressionem hujus præcepti, directe quidem a Salomone punitus est; ex consequenti tamen et indirecte etiam propter præcedens peccatum. Nempe regibus consuetum est ita dimittere peccata, præsertim seditiosis, ut, si contin-